

**Nr 34
2011**

Örträsk

Allehanda

Örträsktrollen finns!

**Visa av Sonja
Danielsson**

Vargträsk 250 år

Årets storfiskare 2011

**Dikt av Astrid
Helletun**

GLAD SOMMAR!

önskas alla våra läsare

Anna Börjesson har ordet

Märkligt vad fort tiden går, känns inte som att det är ett år sedan jag skrev till fjolårets sommarupplaga av ÖA. Men det är bara att acceptera att det går fort, så det är att hålla i sig så man hinner med. Har i dag både varit med om ett dop och firandet av en ettåring, och båda dessutom boende på byn! Det tycker jag verkligen är något värt att nämna, min önskan är bara att vi skulle fått fler av den yngre generationen att vilja slå ner sina bopålar i bygden. Visst det har sina baksidor att bo i en by där det inte finns obegränsat med arbetstillfällen, vi som inte har ett jobb på byn får lov att pendla eller se till att skapa egna arbetstillfällen. Men det har ju sina fördelar som överväger allt det som är mindre bra! För vår del är det familj och vänner, det enkla med att bara öppna dörren och låta lillan vara ute och leka, närheten till skogen för våra fritidsintressen. Jag gissar att vi alla som bestämt oss för att bo här har sin egen anledning, det skulle bara vara så bra om fler hittade sin egen anledning för att flytta till vår fina bygd!

Sommaren i Örträsk kommer i år evenemangsmässigt mycket att likna fjolårets, och jag hoppas på att vi får en lika bra sommar som fjolårets succé!

Vi har under vintern och våren sökt pengar till att renovera köket på Dalgården för att fixa det som behöver åtgärdas och förbättra standarden. Kommunen har beviljat oss stöd på 150.000 kr och vi väntar nu på svar från Boverket där vi sökt resterande del. Vi hoppas verkligen att detta går att genomföra under hösten. Har vi ingen samlingslokal så kommer det bli svårt att fortsätta med den verksamhet vi har idag, så på ett eller annat sätt måste det lösas.

I vanlig ordning så är vi i styrelsen beroende av att vi får hjälp av er andra i byn för att få allt att rulla på så vi hoppas att ni som tidigare år ställer upp!

ÖA, Örträsk Allehanda

utkommer som medlemstidning. Den finns även tillgänglig på Örträsk Livs och ICA, V. Örträsk, för tio kronor. TACK för alla bidrag som inkommit!

Sammanfattningsvis så vill jag tipsa er om de utflyktsmål vi har, våra flottarkojor, bastuflotten, som om allt går som planerat, kommer att gå att använda i sommar, kanotuthyrningen och mycket annat.

Jag hoppas vi ses på alla våra evenemang under sommaren.

Glad sommar!

I detta nummer av

Ordföranden har ordet	2
Kolmilan i Skurträsk	3
Studiecirkel om Örträskfinnarna	4
Midsommarnattsvandring	5
Förskolan Öringen	8
Vad vore livet utan?	10
Nybyggeskolonisationen	11
Nederbörden i Örträsk	12
Annonser	15
Tack från familjen Myhrbäck	16
Schack med naturen	17
Inför Vargträsk 250 år	18
Årets stipendiat	19
Vargträsk 250 år	20
Från Vargträsk	21
Ekonuséet	22
Så levde man förr	23
Efterlysning Elver Dahl	23
Saxat från tidningar om Örträsk	24
Årets Storfiskare 2011	28
Örträsktrollen finns!	29
Västerbottens Grand Prix	33
Midsommardagsdans	34
Årsmöte och verksamhetsplan	35
Aktiviteter	36

I ett strålande solsken på lördagsförmiddagen den 28 augusti 2010 tändes kolmilan i Skurträsk.

Byborna hade gjort ett fint arbete med att resa milan och alla andra arrangemang runt omkring och det var ett rent nöje att gå runt och lyssna på alla lovorden över det fina arbetet som gjorts. Byn besöktes av närmare hundratalet personer från när och fjärran. Tipsfrågor kring kolningen fanns att fundera på medan man vandrade runt på den lagom långa slingan. Mjukt tunnbröd bakades och folk stod i kö för att få köpa av bagerskorna Grethel Jansson

och Berit Melander som med glatt bistånd av Lars-Erik Wennberg stod i värmen inne i bagarstugan och hade fullt upp med att förse de köpsugna besökarna med bröd. Lotterier med fina priser såldes och även varmkorv och fika kunde man njuta av i solskenet. Många gamla bekanta dök upp och det resonerades och minnena flödade. "Jag kommer ihåg när jag fick följa med pappa på kolning och hur det luktade" var en kommentar som jag hörde.

Skjutning med luftgevär var en annan populär verksamhet som gjorde att garvade älgjägare började darra på manschetten och skylldes på att det var den lätta bössan som gjorde att resultaten ibland inte alltid var så överväldigande.

Nu väntar, för några tappra, ett vakande över milan under några dygn innan den är helt klar och förhoppningsvis ska det i samband med rivningen av milan välla ut ett rejält lass med finaste kol av björk.

Ett mycket fint arrangemang som de inblandade byborna i Skurträsk ska ha all heder av och allt blev bara bättre tack vare det fina vädret.

Text och foto: Åke Runnman

Hur gick det? Blev det något kol?

Jo, men visst!

Efter att milan varit igång i en vecka dämpades denna och de två ganska så hålöga kolarna Sven-Erik och Assar kunde få sig en ordentlig natts sömn. Det hade varit några frät under veckan så passningen var väl motiverad. Någon måste alltid vara vaken. De hade dock under veckan fått många trevliga besök av trakten folk men också av sådana som sett kolmileskylten och letat sig fram. Dessutom hade de en fin kolarkoja att vara i, älglagets rastkoja.

När så milan kallnat ner ordentligt kunde byfolket riva och ta till vara åtskilliga säckar kol av bästa sort. Även dagen då rivningen skedde visade sig vädret vara det bästa tänkbara. Den låga morgonsolen lyste genom koldammet när kolkrattan förde över kolet till fyllfatet, riktigt vackert.

Kolet såldes till byfolket och sådana som hade anknytning till Skurträsk. Rapporter från Örnköldsvik säger att kolet är av yppersta klass. Så Skurträsk's kolmileprojekt blev lyckat projekt.

Först en vacker dag då milan sattes igång. En dag med många glada möten. Många minnen från gångna kolmiletider dryftades. Det dracks kaffe och köptes lotter. Det tävlades i skytte och gick en tipsrunda. Brödbakets dofter letade sig ut över nejden som i gamla tider.

Vi i Skurträsk tackar alla som gjorde den dagen till vad den blev.

Kronan på verket är att det blev kol, mycket kol.

Text och foto: Annika Nygren

Studiecirkeln om skogsfinnar

av
Linda Öhrman

Vi fortsatte studiecirkeln om den skogsfinnska kolonisationen i Örträskbygden under vårterminen och det har varit en mycket intressant och lärorik kurs. Många diskussioner har förts under måndagskvällarna och det har lett oss vidare på exkursion, en majkväll gjordes en utflykt efter bl a gamla landsvägen medan den andra utflykten till bl a tempelstenen efter Sågvägen fick flyttas fram till i höst pga regnigt väder.

En kväll i april kom författaren Gudrun Norstedt till Pärlan för att tala om sin bok "Lappskatteländen på Geddas karta." Gedda var en lantmätare som på uppdrag av landshövdingen vandrade förbi bygden kring 1671. Detta var ett välbesökt och uppskattat arrangemang med ca 40 deltagare. Bl a lärde vi oss att tidigare Mårdbergets lappskatteländ blev Örträsk lappskatteländ och frågeställningar och diskussioner fördes under kvällen gällande bl a samiska ord och Ortsnamn.

Som kursens yngsta deltagare har jag med glädje deltagit och lärt mig en hel del om vår lokala historia. Tyvärr kommer nog en del av kunskapen om hur det var "för gammalt" att försvinna med de äldre generationerna – kanske kunde ett projekt vara att intervjua många av byns äldsta deltagare så att historierna inte glöms bort i dagens Internetbaserade värld?

Nu ser vi fram emot ett besök i till Ekomuseet i Vargträsk i mitten av augusti så fortsättning följer....

Foto: Åke Runnman

I midsommarnatten vandrar vi till Storsvartliden

av
Hans Gustavsson

Midsommaraftonens gyllene ljus ligger som en gloria över Skardberget och livar våra sinnen. Den efterlängtnade sommaren har anlänt efter en lång och kall vinter. Solens väg runt ekliptikan på himlavalvet har nått sin högsta punkt över ekvatorn. Utanför affären på Östra väntar vi närboende på postbussen med Anita Olofsson vid ratten. På utsatt tid kommer Anita och vi kliver in i fordonet och väljer plats efter förstånd och grannsämja. Men bybor som lever efter regeln att inte göra vänner till fiender utan fiender till vänner väljer fritt. Anita kör en specialdesignad tur denna afton som skall föra oss till djurrika trakter någonstans i vår galax. På flera ställen längs vägen väntar andra bybor iförda regntåliga och färggranna kläder. Glada rop välkomnar de som stiger på och trivseln ökar märkbart. Utsikten över den lågt liggande sjön, inramad av lummig grönska, suger till sig våra blickar. Sandudden sticker ut sin varma sommarstrand och möter kvällens svalkande vågor med behärskat lugn. Sjön och gårdarna runt vattnet ger karaktär åt bygden och värdefullt livsrum åt oss alla. I beteshagar går gårdarnas boskap i frodig grönska och njuter av sommaren. Sparvugglans ungar kikar fram ur bohålet i tallbacken vid farfars gård. Snart är ungarna flygfärdiga och kan lära känna sin omgivning. Landskapet är format i harmoni med naturmänniskans skönhetsideal som varje örträskbo bär inom sig.

När Anita till slut stannar fordonet på en skogsbilväg i Vargåns närhet är den bekväma delen av kvällens aktiviteter avklarad. Som en flock nyanlända brushanar samlas vi runt Allan Astergren. Vi är uppspelta inför nattens förväntade upplevelser och Allan förtätar stämningen med suggestiva minnen från förr. Han befolkar skogen med väsen som i sämsta fall kan bringa oss olycka. Kom ihåg att skogen är djup och man går lätt vilse. Om solen är skynd vet då att myrstackar är vända mot söder. Om kråkorna flyger upp och nervända så kan det bli väderomslag innan natten. Det är säkrast att Ni följer mig, vad som än händer. Vi tar del av Allans erfarenhet med öppna sinnelag och allt vår ciceron säger låter som nyttiga sanningar. En örträskare ljuger aldrig.

I grensilat kvällsljus startar vi vandringen mot torpet på Björkliden. Vi finner stort nöje att vandra i skogen under årets längsta dag. Växtkraften spirar i myllan och vildblommorna doftar löftesrikt. Vatten porlar muntert i en närbelägen bäck och skogen susar vilsamt och dämpar bekymmer, om sådana finns. Allan går i täten och i kön bevakar Karl-Göran Svalbergs ljusadapterade ögon att ingen vandrare kidnappas av skogsfrun. Karl-Göran vet att vaniljdoft röjer hennes närvaro och därför drar han in luft genom näsan där skogen tättnar. Gustaf försvinner plötsligt från stigen när han tvingas därtill av naturliga behov. Ingenting undgår Karl-Göran som skyddar sig själv genom att bära en tibaststjälk i ryggsäcken. Stigen är lättgången trots att den leder oss över sankta myrar eller tvingar till vågade språng över rinnande vatten. Vandring uppför i lider och nerför i stupiga berg suger musten ur våra ben även hos den konditionsstarke. Träden följer oss upp till de högsta höjder där de förlorar sin skönhet. Spretiga och lavrika grenar är priset för att växa på dessa utsatta platser.

Jag och min unge son Petter följer tätt i Mariannes fotspår. Kvällen till ära bjuder hon på karameller som träffande nog heter Marianne. De hårda mintkonfekten befrias från rödviträndiga omslag som landar mjukt bland odon och kråkbär. Doften av mint samsas med skogens egna lukter. Sune Anderssons glada skratt hörs då och då bakom oss och väcker vår nyfikenhet. Yvonne följer maken som en skyddsgudinna samtidigt som hon spanar efter den goda men dödligt giftiga stenmurklan. Vårt glada sällskap passerar skogskovall och hjortronblom i skön omväxling. Över våtdränkta marker bär jag Petter och fukten tränger genom mina tunna tränings skor. Jag har svårt att hålla jämna steg med Marianne och hennes mintkarameller.

Torpet på Björkliden är övergivet sedan många år tillbaka. När de bofasta flyttade lämnade även vitterparet trakten för okänd ort. Samtal som fördes i de små rummen präglades av kampen för tillvaron. På den öppna härden brann den sprakande elden som gav värme och skuggrika ljussken. Jag minns tydligt nyårshelgen 1942, då min bror Nils

och jag gick två gånger från hemmet till Björkliden för att byta bort Sickan mot Emils rödraggiga ekorrhund. Ett byte som far ångrade när han såg Emils hund. Gardinen i det lilla köksfönstret utestängde vintermörkret men inte vemodet när Sickan lämnades fastbunden i torpet.

Förfallet är inte vackert någonstans på vår jord, inte ens här, där granskogen bildar en grön kuliss. All den möda som nybyggare lagt ner går tillspillo när ingen försvarar vunna segrar. Här växte två äppelträd som härstammade från Edens lustgård, bibliska sanningar som vi lärde oss i skolan. Gården är liten och tittar med tomma ögon på vårt nattliga följ. Lång tid har gått sedan Elisabet körde timmer ner till avlägget på Vargån. Den lilla kvinnan körde lassen i flygande fläng i utförslöperna till flottleden. Berguven slöade i gårdsgränsen och väntade på vinternattens sparsamma ljus. Närmare i tiden, men ändå avlägset för oss, jagade Emil Strand ekorre med sin jakthund i de milsvida skogarna. Vi följer stigen utför liden där Emil skidat fram i den snötäckt januariaskogen medan hunden sökte efter villebråd. Under sommaren gick boskapen fritt i skogen och betade av frodiga örter och livet var enkelt och tidlöst. Verkligheten levdes efter sunda grundprinciper där väder och vind var viktiga parametrar. Krämpor botades med örter av olika slag. När åskmuller hördes i vildmarken räckte detta för att påminna om människans dödlighet och dämpa lusten att bli övermodig.

På Kallkällmyren svalnar luften när solen sjunker ner mot horisonten. Här fortsätter stigen spångad och rätlinjigt över myrhalsen. Vi balanserar efter förmåga på spängerna och följer Allan som vandrar vidare västerut mot allt vildare trakter. Hans instinkt leder honom förbi försåtliga fällor mot det hägrande målet. Det är en underbar afton som gjord för att förpuppas och omvandlas till Apollofjärilar.

De av naturen tjärimpregnerade stockarna, som trotsat vädrets nedbrytande krafter i många år, bär vårt glada sällskap torrskodda över starrmyren. I söder står Björnberget på vakt och från dess hjässa är utsikten oskynd i alla riktningar. I den täta skogen i Byxriverliden manar Allan till försiktighet vid passagen. Varningen skickas bakåt och snart vet alla att akta sin klädsel. Vi stirrar med fasa på den risiga skogen som breder ut sig i snår och labyrinter. Allan har försvunnit ur sikte och någon förivrar sig och fastnar på en torrkvist. Vi hör tyg som rivs sönder och en kvävd svordom. Sune skrattar hjärtligt åt den olycksdrabbade vandraren. Allan väntar på oss lutad mot en mossig sten, han var inte vilsegången som några i kön fruktade. Det är dags att kontrollera om gruppen är fulltalig vilket sker under lekfulla former. Karl-Göran avlämnar rapport och menar att en liten manspillan kan tolereras.

Från kön kommer en fråga till Allan ledsagad av förväntansfull munterhet.

- Hur kunde Sherlock Holmes vid ett spaningsuppdrag veta, att doktor Watson bar långkalsonger.

Allan blir svarslös och vill givetvis veta hur den berömde detektiven gick till väga. Allan muttrar när han hör svaret.

- Det är elementärt min kära Watson, du har glömt ta på dig byxorna.

Ture Gustafsson lämnar gården där han är mantalsskriven medan hustrun Barbro vinkar bakom sommarluftiga gardiner. De äger sin jord som fria bönder och härskar med oinskränkt makt över sina ägor. Nära åkerkanten där Vajbäcken rinner mellan grönskande lövträd går gårdens boskap på bete. Smygande bäckmetare med maskagnad krok fångar skygga foreller under ljusa sommarnätter. I kväll är det lugnt i kohagen bortom den odlade jorden och Ture kör ut bilen på landsvägen. En odalbonde bär alltid med sig kärleken till den egna marken som remanens hos järn vilket utsatts för magnetisk påverkan. Framtiden för bönder är inte vad den brukar vara. Stordrift och lönsamhet är nya begrepp från den byråkratiska överheten, vilket oroar Ture. Den smala skogsbilvägen som börjar strax norr om Skarda by inbjuder till rallykörning. Upp och ner i bergen går den kurviga vägen och inte ens Nafetabergets branta stigning förmår stoppa bilfärden. I utförslöpan mot Vargån där vi unga kronarbetare älskade att tävla i vådlig framfart med en slamrande mjölkhink på styrstången bromsar Ture försiktigt. På andra sidan om Vargån är motlutet brant och Ture växlar ner för att öka motorns vridmoment. Växtligheten drar djupa andetag och suger begärligt åt sig koldioxiden i utbyte mot friskt

syre. Vägen blir oförskämt kort i bilen som brummar genom landskapet. Ture parkerar fordonet där nedförsbacken till Abborrtjärnsliden tar vid.

Vår fotvandring i vildmarken på Stöttingfjällets sydsluttning har fört oss till skogsbilvägen där Ture nyss passerat. Sorglösa vandrar vi efter grusvägen i Allans släptåg mot den första rastplatsen. Väl framme väljer vi sittplatser runt kaffeelden som Alex Westberg tänt. Som den skickligaste kirurg skär Ture skivor av falukorv som spetsas på grillpinnar och placeras runt elden. Det dryper av fett när värmen hettar upp skivorna. Alex har tillverkat en transportabel kaffeeld ur en gaddrik tall. Några minuters arbete med motorsågen behövs. Ur stocken sågas en vedklabb som i den ena änden försetts med korslagda sågspår. Kaffepannan ställs ovanpå sågspåren och elden tänds med hjälp av stockholmsnäver. Elden brinner i ytan under pannan och eldens lågor förser den sotiga pannan med lämplig värme. Vi är flera som beundrar hans praktiska, sladdlösa kaffekokare. Ryggsäckar öppnas och färdiga smörgåsar vecklas ur foliepaket. När vi stärkt oss med medhavd kost och betraktat Mustagombos koniska topp i söder ges uppbrottsignal. Allan axlar sin ryggsäck och tar täten med Alex vid sidan. Mot norr skymmer Golgoberget och träden i branten är tydligt gynnade av bergets beskydd. Lutningen hjälper oss ta sjumilasteg och farten skruvas upp. De yngre får fart på benen och springer i förväg. De timrade gårdshusen skiftar i nyanser av brunt och grått. Det är lätt att andas den kåddoftande luften som sidvinden för in från Lubblidens bärrika skogsmarker.

En gök gal i väster och undrar varför vi stannat upp halvvägs till Höglunda. Allan berättar med trovärdig röst att det stora stenblocket som ligger intill kärnvägen burits dit av en same. Blocket väger flera ton men vad tror man inte när dagen lider mot sitt slut och ögonen grumlas av trötthet. Dessutom pekar Allan på avtryck i stenen efter bärarens axlar. Det blir det ultimativa beviset att stenen burits dit och inte stannat kvar på plats vid isavsmältningen för tusentals år sedan. Stenen kan vara en seite som placerats här i skogen där ett osynligt kraftfält når maximal styrka. Schamaner med kontakter i den osynliga världen har insett att området är en viktig mötesplats i skogen. Allan sätter sin heder i pant på att det han berättar om stenen är sant intill sista bokstaven. Vi går vidare i skymningsskogen och släpper endast motvilligt tankarna om seiten som Allan inympat hos oss. Sinnena är bedrägliga och sunt förnuft är endast ofiltrerade fördomar som vi samlat på oss i ungdomens ljuva år.

Strömgren kisar bakom köksgardinen när han hör våra röster i natten. En karavan med vita kameler vars pinglor ljuder med himmelska silvertoner kunde inte ha gjort Strömgren mer förvånad än när vi vandrare lösgör oss ur nattens dimmor, öppnar grinden, rundar huset och åter försvinner in i dimman efter stigen till Storsvartliden.

Stigen tvärs över markerna mot Storsvartliden är krävande genom terrängens motlut. Mina tankar går tillbaka till försommaren 1948 då jag tillsammans med andra ungdomar från Örträsk planterade granplantor här. Då låg marken sotsvart efter hyggesbränning och mottaglig för späda granplantor. Alfon Andersson övervakade att alla plantor gavs bästa start i livet. Flickorna kom med plantor och "slaborik", grävde en grop där plantans rötter fick god plats. Vi pojkar hade förberett marken genom att med gräftyxan rensa undan stenar och luckra upp jorden. Så förflöt våra dagar under brännande sol och med plågsam törst. I sankområden trivdes ormar som dödades utan förbarmande. För varje dödad orm fick vi tillgodoräkna oss sju förlåtna synder. Den sommaren gick vi på plus och närmade oss helgonstatus.

Till slut hör vi Bergmyrbäcken skvallra, ett ljud som påminner mig om svettiga sommark dagar, då bäcken var vårt kylskåp. Vi får nya krafter i sista stigningen upp till toppen på Storsvartliden. Granarna står magra och lavskäggiga och marken är lättgången. Vi har nått höjder där växtligheten har sämre villkor än nere i kyrkbyn. Det bussade folket mottar oss med glädje och nya samtal kommer igång. När en ny dag gryr lämnar vi elden och sången i midsommarnatten och åker tillbaka med Anita. Teodor Öhrman sitter intill mig och minns andra midsommaraftnar. Solen som timmarna runt midnatt gömt sig under horisonten vågar åter titta upp mot Storsvartliden och ger löfte om en solig midsommardag.

Hans Gustafsson

Förskolan Öringen

Här på Lycksele kommuns minsta förskola rullar vardagen vidare. Efter en ganska kall och trist vinter har den efterlängtdade våren kommit. Det bästa med våren, enligt barnen, är när sandlådan tinat fram och vattentunnan burits ut.

April och maj har vi full fart här. Teman, utflykter och olika pyssel löser av varandra. Den 26 april åkte vi över till Stefan och Ingrid och hälsade på fåren. Det tyckte barnen var jättekul. Stefan guidade runt oss och berättade om allt möjligt kring hans och Ingrids arbete. Till avslutning blev det grillning. Intresse/hembygdsföreningen bjöd på korv o gofika. Deras representant, Linda, skötte sig exemplariskt. Tusen tack till brännaborna och föreningen, i form av Linda, för en jättetrevlig dag. Den 2 maj var vi till Lycksele på teater. Den hette "Får i stövlar", och den 10 maj var det dags för resa till Leos lekland och veckan därpå Förskolans dag här hos oss, tillsammans med Bitvargens förskola från Balsjö.

Beträffande förskolans verksamhet har vi fått ett muntligt löfte att vi åtminstone blir kvar till årsskiftet. Tidigare har man lovat hela läsår, men nu är man från kommunen lite försiktigare och lovar halvårsvis.

Glada påskkärringar!

Vandring mot fåren med Stefan i spetsen

Här fick barnen klappa ett tre dagar gammalt lamm.

Korvgrillning för stora och små.

VAD VORE LIVET UTAN

av
Astrid Helletun

Vad vore livet utan musik
utan toner som tjusar och berusar.
Det vore tyst, tomt och ödsligt
som havet där ingen vind, utan krusar.

Vad vore livet utan trogna vänner
som finns där när det blåser kallt.
När tillvaron kärvar till sig ibland
då betyder dessa vänner allt.

Vad vore livet utan blommor och grönt
som fröjdar våra ögon och sinnen.
Varje liten blomma vittnar ju om liv
och dofter som väcker barndomsminnen.

Vad vore livet utan skogar, berg och sjöar
ja, utan vår sköna vackra natur
där vi alla får ströva fritt omkring,
som finns där för både människor och djur.

Vad vore livet utan närhet
utan en kram och en klapp på kinden
som skänker värme, glädje och tröst
lika ljuvt som den ljumma sommarvinden.

Vad vore livet utan kärlek
den som värmer som sol även i kalla vinternatten
utan den vore vi ingenting
inte ens en enda liten droppe vatten.

Vad vore livet utan skratt och gråt
utan glädje sorg och bekymmer.
Om sorg och saknad inte fanns
kände vi ej heller den glädje som livet rymmer.

Vad vore livet utan alla dessa barn
som föds och bildar nya led.
Utan dem finnes det inget liv
och då fick vi alla inte heller vara med.

Med vårhälsningar till hela Örträsk/Astrid

Nybyggeskolonisationen i Örträsk

av

Lennart Stenman

Vid mitten av 1600-talet ansågs Lappland vara obefolkat, fastän samer bott där i hundratal's år. En av de främsta förespråkarna för en kolonisation av Lappland var landshövding Graan i Umeå. År 1670 sände han ut en expedition till Ume lappmark för att se, var det var lämpligt att anlägga nybyggen. Resultatet blev bl. a. en karta, och på den fanns lappskatteländen inlagda med namn på innehavarna och gränser utritade. Örträsket ligger i östra kanten på lappskattelandet Mårdberg, som innehades av Pedher Tomason. År 1669 var hans mantal $\frac{3}{4}$. Han skattade $1\frac{1}{2}$ riksdaler och $\frac{1}{2}$ tunna gäddor.

På kartan finns inlagt ett antal lämpliga lägen för nybyggen, men inget vid Örträsket. Det berodde antagligen på att osäkerhet rådde om exakta läge för lappmarksgränsen. Området vid Öreälven var det bördigaste i hela Ume lappmark. Detta framgår av den beskrivning som åtföljde kartan.

Det kan vara intressant att se, hur de naturliga förutsättningarna för kolonisation längs Öreälven bedömdes år 1671. Gräset påstods vara så långt, att det räckte en karl "under armarna" och vid marken så tjockt, att man med lie knappt kunde slå genom det; "som den tjockaste rågåker av ganska fett och frodigt gräs", som göddes av älvens översvämningar. Det fanns också myrar, som kunde brukas till såväl bete som slätter. "Timmer till nödiga hus fanns i stor myckenhet." Det fanns också "gott åkerland" och mycket skog, men på norra sidan hade skogen brunnit ner några år tidigare, så där växte bara björk. I vattendragen fanns det gott om fisk, gädda, abborre och mört, och när det gällde djurfångst var området ett av de bästa i lappmarken. Vildren fanns i "stor myckenhet". Andra djur som nämns är bäver, björn, varg, räv, mård, lokatt och fågel i "tämmlig ymnighet". Örträskområdet tycks ha varit likt bibelns Gosen eller vilket område det nu var som "flöt av mjölk och honung".

För att locka till kolonisation i Lappland utfärdades 1673 ett plakat. En nybyggare fick gratis mark och ett antal skattefria år, och under den tiden skulle han odla eller röja upp en viss areal mark och uppföra vissa byggnader. Han var också befriad från all militär-tjänstgöring.

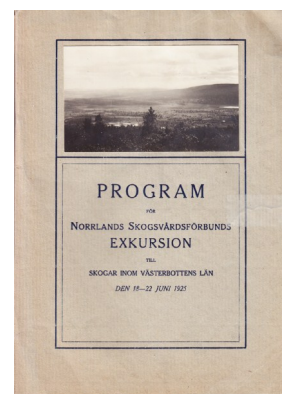
Johan Filipson Hilduinen hette den förste nybyggaren i Örträsk. Han och hans två närmaste efterföljare var av finskt ursprung. Nordmalingsområdet förefaller ha varit uppmarschområde för kolonisationen av södra Lappland. Ättlingar till Hilduinen tycks ha koloniserat ett 40-tal platser inom Lycksele lappmark. Örträsk fungerade alltså som ett centrum för kolonisationen av södra Lappland.

Örträsk utgör en av de första fasta bosättningarna i Lappland. Numera anges 1678 som kolonisationsår, men ibland nämns också 1674. Eventuellt kan båda årtalen vara riktiga. Det var vanligt, att en nybyggare slog sig ner på ett ställe men väntade några år med att göra insyningen.

Visserligen var de första nybyggarna i Örträsk av finskt ursprung, men ändå bör kolonisationen där betraktas som en traditionell nybyggeskolonisation, som baserades på 1673 års lappmarksplakat. Enligt detta fick inte svedjebbruk bedrivas i någon större utsträckning. Örträskfinnarna åtalades också för olagligt svedjande.

Citat från "Program för Norrlands Skogsvårdsförbunds exkursion" den 18—22 juni 1925 skrivet av jägmästare Åke Berg på sidan 10.

"- Örträsk är en i mångt och mycket säregen bygd, som ända in i "Fordarnes" tidevarv fört en från omgivande trakter isolerad tillvaro. En del ur rashygienisk synpunkt förklarliga följder hava icke uteblivit, men göra sig dock icke så märkbara, som man kanske kunnat hava anledning att vänta."

Nederbördsstation hos Maria och Bruno Dahlgren i Örträsk

Ivar Söderlind

I snart 38 år har Maria och Bruno Dahlgren varje morgon, vardag som helgdag, mätt nederbörden i Örträsk. Det var sommaren 1973 som de fick uppdraget av Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (SMHI) på rekommendation av de som ansvarade för den närmaste nederbördsstationen till Örträsk, som på den tiden låg i Flakaträsk. Inte sedan början av 1950-talet hade det då funnits nederbördsmätningar i Örträsk. På en uppbyggnad vid sidan av huset på Storgatan 57 bredvid nerfarten till hembygdsområdet står det vita ca 40 centimeter höga specialkärlet från SMHI som samlar upp dygnsnederbörden. Varje morgon, kl 07.00 vintertid och kl 08.00 sommartid, tömmer Maria eller Bruno innehållet i ett fingraderat mätglas (tiondelsmillimeter). När det fallit snö måste snön smältas innan mätningen kan ske. Antalet millimeter registreras dagligen i en journal som en gång per månad summeras och skickas in till SMHI. Två gånger per månad under vinterhalvåret rapporterar de även in aktuellt snödjup. Någon gång per år har de fått besök av en meteorolog från SMHI i Norrköping som inspekterat nederbördsstationen. Maria och Bruno har även fört dagböcker, inte bara över nederbörd och snödjup, utan även om temperatur, åska (t ex häftigt åskväder med regnbåge), dimma, dag för påbörjad och avslutat slätter, isläget på sjön, första kvarliggande snön, snödrev och många, många andra uppgifter. Vid det här laget har de 10 innehållsrika dagböcker sedan starten 1973. De berättar att de aldrig försovit sig eller av någon annan anledning missat att registrera nederbörden. När de varit bortresta har de alltid sett till att någon släkting ombesörjt det hela. De tycker att det varit och fortfarande är en intressant uppgift som de inte upplever särskilt betungande och som de tänkt fortsätta med så länge de orkar. Efter 30 års arbete fick de för övrigt ett fint diplom från SMHI som en erkänsla för att de skött sin uppgift på ett bra sätt.

Sverigehistorik

Innan vi går in något på Marias och Brunos förnämliga Örträskstatistik är det på sin plats med en kort historik om nederbördsmätningar i Sverige. Riksomfattande meteorologiska observationer i Sverige har funnits ända sedan 1858, första året i elva städer och året därpå i drygt tjugo städer. År 1878 och några år framåt tillkom flera hundra stationer för mätning av nederbörd och i vissa stationer även för temperaturmätning. Redan 1915 var antalet nederbördsstationer 680 jämfört med dagens 760. Stationerna är jämt utspridda över landet. Mätningarna av nederbörd, snödjup, temperatur osv. skall ske vid standardiserade och väldokumenterade tidpunkter med standardiserade och kontrollerade instrument.

Den högsta uppmätta årsnederbörden i Sverige är 1866 millimeter, som år 2008 föll i Mollsjönäs i Västergötland (jämför Örträsk 765,5 millimeter). Den högsta uppmätta dygnsnederbörden är 198 millimeter den 28 juli 1997 i Fagerheden, Norrbotten mitt mellan Piteå och Långträsk (jämför Örträsk 40 millimeter). Närmaste mätstation i förhållande till Örträsk ligger i Granö.

Bruno och Maria studerar sina dagböcker från tidsperioden 1973–2011. Vid det här laget har de 10 innehållsrika dagböcker sedan starten 1973

I mitten av 1990-talet var tiden inne för en stor satsning på välutrustade automatstationer i Sverige, de första så kallade OBS2000-stationerna bland annat i Fredrika och Lycksele tätort. Men fortfarande är de flesta nederbördsstationerna, liksom i Örträsk, manuella.

I förteckningen nedan redovisas Marias och Brunos statistik år från år över nederbörden i Örträsk 1974-2010 och även uppgifter om när Örträsksjön blivit isfri 1974-2011

Nederbörd			Nederbörd		
År	i mm	Isfri sjö	År	i mm	Isfri sjö
1974	661,7	15 maj	1993	647,0	10 maj
1975	398,2	12 maj	1994	423,3	27 maj
1976	385,6	18 maj	1995	456,6	23 maj
1977	546,5	23 maj	1996	509,6	22 maj
1978	503,9	24 maj	1997	502,8	21 maj
1979	676,6	18 maj	1998	726,6	11 maj
1980	541,5	10 maj	1999	481,8	13 maj
1981	621,6	19 maj	2000	742,5	28 april
1982	426,2	5 maj	2001	765,5	5 maj
1983	598,2	11 maj	2002	434,8	13 maj
1984	536,3	10 maj	2003	541,7	11 maj
1985	619,6	1 juni	2004	584,4	7 maj
1986	536,8	14 maj	2005	639,7	12 maj
1987	686,9	14 maj	2006	672,1	11 maj
1988	606,5	14 maj	2007	542,4	7 maj
1989	501,4	13 maj	2008	593,3	5 maj
1990	560,1	2 maj	2009	706,9	5 maj
1991	504,9	18 maj	2010	542,4	10 maj
1992	643,6	18 maj	2011		29 april

Som framgår av förteckningen ovan föll mesta årsnederbörden år 2001 med 765,5 millimeter följt av 742,5 millimeter år 2000. Minsta årsnederbörden noterar vi 1976 med 385,6 millimeter och 1975 med 398,2 millimeter. Årsgenomsnittet för perioden 1974-2010 är 569,5 millimeter. Det vanligaste är att årsnederbörden ligger mellan 500 och 550 millimeter. Den lägsta siffran under alla år när det gäller nederbörd under en månad noterades i april 2011. Då föll det endast 5,3 ynkliga millimeter och näst minst nederbörd föll i juli 1989 med 22 millimeter. Vissa perioder kan det gå hela veckor utan nederbörd och något av ett rekord var det i april 2011 då det var 24 nederbördsfria dagar. Som mest under en dag har det fallit 42,0 millimeter den 22 juli 2008 och näst mest 32,8 millimeter den 11 november samma år. Återstår att redovisa att snödjupet i Örträsk som mest varit 140 cm i februari 1988.

Isläge i Örträsk 1974-2011

Vi konstaterar vidare att sjön år 2001 blev isfri redan den 28 april men att det rekordet var nära att slås i år (2011) då isen försvann från sjön den 29 april. En enda gång har isen legat kvar ända in i juni månad. Det var 1995 då sjön blev isfri den 1 juni. Det vanligaste är att sjön är isfri någon gång mellan den 10 och 18 maj. I genomsnitt (medelvärde) har isen under den studerade tidsperioden 1974-2011 legat kvar till den 13 maj. Fyra gånger har sjön blivit isfri den 11 maj och lika många gånger den 18 maj. Maria och Bruno har även vissa uppgifter på när sjön frusit till på höstarna och rekordet är från 2003 då sjön var helt tillfrusen den 10 november. Tidig islägning var det även 2008 då sjön var helt tillfrusen den 17 november.

Bruno Dahlgren inspekterar nederbörden i februari och maj 2011

Panoramabild som visar hur omgivningen såg ut den 5 oktober 1990 inifrån Maria och Brunos nederbördsätare.
Foto: Thore Karlin, Ljusdal

Ombud för:
**Svenska Spel
 Apoteket
 Systembolaget**

Örträsk Livs

**Vi önskar er
 alla en glad
 och trevlig
 sommar**

Öppethållande

Mån - Fre 0930 - 1700
 Torsdag 0930 - 1800
 Lördag 0900 - 1300

Tel: 0932-30015

VÄLKOMMEN TILL
 ÖRTRÄSK LIVS

Gynna våra handlare. Handla lokalt så hjälper du till att hålla bygden levande.

Vi behöver **bygg hjälp** på hembygdsområdet. Kan du avsätta en helg, dag eller kväll till bevarandet av byggnaderna?

Tack på förhand!

Kontakta Reidar på 070-210 77 21

Örträsk Handel och Bensin

Öppettider:
 Mån — Ons 09.00 — 17.00
 Tors — Fre 09.00 — 18.00
 Lör 09.00 — 15.00
 Sön 12.00 — 15.00

**ATG Harry Boy
 Lotter
 Apotek
 Bensin**

Alla är välkomna och alla önskas en trevlig sommar!

Bastuflotten kommer att renoveras under försommaren så att den förhoppningsvis är klar för uthyrning under senare delen av sommaren. Frågor?
 Ring Stefan 070-365 30 02

Kanotuthyrning

Kanoter kan hyras hos Janne Engström
 Ta er en fin paddeltur i sommarkvällen

Ring Janne
 0932—303 55
 070—365 30 02

EFTERLYSNING!

Är det någon som är intresserad av att ingå i ÖA:s redaktion?

Anmäl till någon i redaktionen
 (se sidan 2)

ETT STORT VARMT TACK

Vi vill tacka alla Örträskbor och alla Ni från andra orter i landet som ställt upp och hjälpt oss efter vi förlorat vårt hem och allt vi ägde i branden i gamla posthuset. Tack till Örträsk egen brandkår som så snabbt var på plats. Tack för alla fina gåvor liksom allt stöd vi fått! Tack vare Er kan vi nu skapa oss ett nytt hem i byn.

Varmt tack!

Agneta och Lars Myhrbäck

Har du gjort en vinds- eller garagerensning?
Vill du skänka saker (men inte skrymmande eller kläder) till

Saker & ting

på hembygdsgdagen den 17 juli?

Lämna då in dem i Erik Larsgården under
torsdagen den 14:e juli
mellan kl 15.00-18.00

eller kontakta Agneta på telefon 073-049 59 32

TACK för ditt bidrag!

ÖA via mail

För att hålla nere kostnaderna erbjuder vi nu de som så önskar att få ÖA via mailen som en pdf-fil. Läs den på datorn eller skriv ut.
Anmäl ert intresse för detta till ake@runnman.se

Schack med naturen

En visa av
Sonja Danielsson

G C G

Tänk så myc- ket som ska fin- nas in i 'hu- vet' på en bon- de, sär- skilt

D G D

3 nu när vin- tern run- nit bort och mar- ken lig- ger bar. Det känns

G D

5 näs- tan som att bör- ja på ett schack- spel med na- tur- en: Vil- ka

D G D7 G

7 ru- tor jag ska trä- da, vil- ket öpp- nings- drag den har.

Tänk så mycket som ska finnas
in i 'huvet' på en bonde,
särskilt nu när vintern runnit bort
och marken ligger bar.
Det känns nästan som att börja
på ett schackspel med naturen:
Vilka rutor jag ska träda,
vilket öppningsdrag den har.

Som en löpare jag ränner
mellan åker, äng och la'gård
medan 'kronan' gör rockad
med alla papper på mitt bord.
Ändå smeker jag med handen
genom sträva fjolårsgräset,
som ett tack, att jag får spela med dig,
du vår drottning jord.

Har jag råd, ja, har jag råd
med gamla hästen kvar i stallet?
Är det klokt att ensilera
med min granne i hans torn?
Vilka tegar ska jag så,
och är det bra med nya grödor,
eller ska jag hålla fast
vid fädrens vete, råg och korn.

Vargträsk redo för byns 250-årsjubileum

av
Gunnar Eriksson

1761 kom den första nybyggaren till Vargträsk.

Därför uppmärksammar och firar byn i år sitt 250-årsjubileum.

- Vi är nöjd med det program vi kunnat pussla ihop och hoppas, främst under den stora jubileumshelgen 9-10 juli, att det ska komma många besökare, säger Jan Östen Sölvebrand, ordförande i Vargträsk Intresseförening vilka tillsammans med Hembygdsföreningen Ekomuseet basar för jubileumsaktiviteterna som presenteras på annat ställe här i Örträsk Allehanda.

Vargträsk by började byggas upp år 1761 av Eric Ersson som var av Hörnsjöfinnen Kjell Nilssons släkt.

Första bebyggelsen i Vargträsk var, enligt gamla berättelser, på samma backe där Sigge Vesterlind nu har sin sommarbostad.

I dagsläget, 250 år senare, finns det två bofasta personer i Vargträsk, men som bekant många familjer som är sommar- och fritids-boende.

Enligt en skröna ska förresten Vargträsk ha fått sitt namn efter att en hund blivit vargripen på sjön. Hunden skall ha tillhört en fiskelapp eller svedjefinne och detta måste ha hänt hundratals år före att Eric Ersson anhöll om rätt att bosätta sig i denna by.

Det är alltså 250 år sedan det började...

- Det är stort och spännande när man tänker på det sättet, säger Jan Östen Sölvebrand, ordförande i byns livaktiga intresseförening som planerat detta jubileumsår ett längre tag.

- Vi är belåtna med på vilket sätt vi nu kommer att uppmärksamma detta jubileum vilket för övrigt tjuvstartade redan 2 april med vår pimpeltävling ingående i "Årets Storfiskare i Örträskbygden", säger Jan Östen och tillägger:

- Vi har också fått tacksam och värdefull uppbackning av Lycksele kommun, Vattenfall Vindkraft, Vuxenskolan och Västerbottens Folkblad för dessa jubileumsaktiviteter.

Det är ett tämligen digert program som står för dörren vilket publiceras på annan plats. Den stora happeningen inleds lördag 9 juli med den sedan 1990-talet traditionella Vargträskdagen.

- Som vi nu för tredje året byggt ut med "Musik vid Sjön" där det i år är Over & Out med bland annat bybekantingen Gerhard Stenlund som står på scenen. Självklart blir det i år extra programpunkter nu när det är jubileum, vi har bland annat lokaliserat och särskilt bjudit in de som hann gå i skola i Vargträsk och hoppas att ett antal av dessa kommer för att prata dessa minnen. Vi kommer också att avtäckta ett minnesmärke och även ha det bättre ställt med barnaktiviteter än vad vi haft tidigare år.

Dagen därpå, söndag 10 juli, handlar det först om teater av Örträsk skickliga scenensemble under ledning av Margoth Elfving.

- Det kommer att bjudas på skrönor från Örträskbygden under namnet "Skattar bäst som skattar sist". Senare på söndagsaftonen väntar sen den officiella jubileumsmiddagen, berättar Jan Östen.

Därefter väntar under tre dagar en tillbakablick i hur det var förr i tiden och det i regi av Hembygdsföreningen Ekomuseet och Vuxenskolan.

- Vi ska bland annat slå med lie, baka mjukkaka, tillverka dåtidens bruksföremål och karda, spinna och tova, berättar Anette Norberg, fast Vargträskinvånare och engagerad såväl i intresseföreningens som i Ekomuseets styrelser.

- Det är under dessa fem dagar följt av den sjätte, torsdagen med årsmötet och en grillafton, som vi koncentrerar vårt jubileumsfirande. Detta i första hand för att hemvändare ska kunna ta del av så mycket som möjligt istället för att det varit utspritt under hela sommaren.

Detta hindrar dock inte att Vargträsk Intresseförening senare under sommaren i traditionens tecken arrangerar såväl bingo (20/7) som en surströmmingsfest (10/9) och precis som vanligt har servering i Grillkåtan under hela juli månad.

- Men det är då det, nu förbereder vi oss i första hand för det nästan en vecka långa intensiva jubileumsfirandet, säger Jan Östen Sölvebrand och hoppas på välbesökta arrangemang.
 - Fyller 250 år gör man ju inte varje dag, vi gör självklart det här för alla Vargträskare i förskingringen och alla andra intresserade som här har ett gyllene tillfälle att träffa bekanta från förr och få en inblick i hur det var i dåtid i en liten by som Vargträsk.
-

**I glädje och sorg, för nytta och nöje,
i helg och söcken, vänder vi oss till henne.
Liten och stor, ung och gammal,
alla har vi tagit del av hennes frestelser:
Nobelfester, pubkvällar, fredagsmiddagar och dignande julbord.**

Utvecklingsfondens stipendium går i år till:

Ann-Gerd Wahlberg

Örträsk egen pärla som med sin kokkonst och uppfinningsrikedom under mer än tio år
försett oss bybor med en fantastisk service och en alldeles egen restaurang

Styrelsen för Örträskbygdens Intresse- och Hembygdsförenings Utvecklingsfond

Vargträsk ska fylla och fira 250 år

av
Gunnar Eriksson

VARGTRÄSK 250 ÅR AKTIVITETER 2011

- Fredag 24 juni kl 19.00** Midsommarfirande, Storsvartliden.
- JUBILEUMSHELG 9-10 JULI:**
Lördag 9 juli kl 11.00-16.00 Vargträskdagen med "Musik vid Sjön".
Så minns vi vårt Vargträsk. Avtäckning av minnesmärke. På scenen: Over & Out. Tipspromenad, servering, lotteriförsäljning mm.
- Söndag 10 juli kl 14.00** Teater - Skräror från Örtträskbygden:
"Skrattar bäst som skrattar sist"
- Söndag 10 juli kl 17.00** Jubileumsmiddag (anmälan se annons)
- Måndag 11 juli *** Lieslåtterns dag och "Mat från förr". *Lär dig slå med lie, baka egen mjukkaka, kärna smör mm.*
- Tisdag 12 juli *** Tillverkning av enkla bruksföremål från förr.
Prova att göra din egen näverask eller björnmossa matta.
- Onsdag 13 juli *** "Från får till färdig kofta". *Prova på att karda, spinn och tova ull.*
- Torsdag 14 juli kl 17.00** Årsmöte följt av Grillafton.
- Onsdag 20 juli kl 18.00** Bingo.
- Lördag 10 september kl 18.00** Surströmmingsfest.
- Lördag 26 november 11.00-16.00** Adventsfirande. Servering av jultallrik.

* Dessa arrangemang genomförs av Ekomuseet tillsammans med Vuxenskolan, Lycksele. Anmälan till 0950/125 85 (se även annonser i lokaltidningarna).
Upplysningar och information: Anette Norberg 0932/320 15.

Väl Mött!
Vargträsk Intresseförening

VARGTRÄSK

Välkommen till jubileumsmiddag – Vargträsk 250 år.

Söndag den 10 juli kl 17.00 inbjuder Vargträsk Intresseförening med anledning av byns 250 års jubileum till Jubileumsmiddag i Vargträsk. Vi håller till i tält utanför grillkåtan.

Ett tillfälle att träffa vänner och bekanta och prata om Vargträsk förr och nu.

För en kostnad på endast 150 kr får du god mat och dryck samt trevlig underhållning (barn under 12 år 20 kr).

Om du har speciella önskemål ex. gluten- eller laktosintolerans så meddela i samband med anmälan.

Anmälan senast den 23 juni till:
Rakel Vesterlind 0935-51234 eller 0932-320 11

Hela juli månad **SOMMARCAFÉ I VARGTRÄSK**

Grillkåtan i Vargträsk håller under hela juli månad öppet dagligen klockan 12.00 till 16.00. Detta med servering, tombolalotteri, försäljning av hantverk och kanotuthyrning med mera.

Välkommen!
Vargträsk Intresseförening.

VARGTRÄSK

Historiens vingslag

av

Elisabeth Lycksell

Vargträsk fyller 250 år detta år och det ska vi förstås fira även på Ekomuseet. Under Vargträskdagen blir det öppet hus och på ett visst klockslag kommer något nytt att visas på ladugårdsvinden.

Tillsammans med Vuxenskolan och Vargträsk Intresseförening anordnar Hembygdsföreningen Ekomuseet olika aktiviteter den 11-13 juli. Konsten att slå med lie lärs ut, mat från självhushållets tid kan provsmakas, enkla bruksföremål tillverkas av bland annat näver och björnmossa och ull förädlas.

Läs mer i separat annons på nästa sida. Alla är varmt välkomna, gammal som ung. Bilderna här intill är tagna från utställningen på ladugårdsvinden som öppnades förra sommaren.

Trevlig sommar och välkomna!

önskar

Hembygdsföreningen Ekomuseets styrelse
Ordf. Elisabet Lycksell, sek. Jan Östen
Sölvebrand, kassör Anette Norberg, Stefan
Svensson, Håkan Eleblad, Gun Rehnman
och suppl. Elisabeth Nilsson

Öppettider på Ekomuseet
Juli månad lö-sö, kl 12-16

Övriga tider enligt överenskommelse

Medlemskap i Hembygdsföreningen Ekomuseet Lappmarksbyn Vargträsk

Endast 50 kr—fritt inträde hela sommaren

*Ekomuseet
Vargträsk*

Vår målsättning är att öka antalet stödjande medlemmar och besökare till Ekomuseet. Vi vill fortsätta vårda en del av kulturarvet och nybyggarepoken i Örträskbygden, som så tydligt kan avläsas i Vargträsk.

Vi har brutet verksamhetsår dvs från 1 maj till 30 april. Medlemsavgiften i Hembygdsföreningen Ekomuseet är 50 kr/år och då får Du gratis inträde hela sommaren.

Passa på att bli stödjande medlem genom att sätta in avgiften till Hembygdsföreningen Ekomuseet på plusgiro-konto 26 19 17 - 9.

Vi hoppas på Ditt medlemskap och stöd.

Välkomna till Ekomuseet!

Hembygdsföreningen Ekomuseet

”Så levde man förr”

Kom, se och prova på gamla hantverkstekniker, mattraditioner och slåtterteknik. Upplev Vargträsk från förr.

- 11 juli, kl 09–15 ”Gammaldags lieslåtterdag”**
 Lär dig om slåttermarkens och liens historiska utveckling. Ta del av slåtterteknik som ger dig bra resultat och ingen smärta i kroppen dagen efter. Lär dig slå med lie, jordlägga, slipa mm.
 Ansvarig: Kjell Gustavsson, Ängagårdets Natur och kultur.
 Anmäl dig till lycksele@sv.se eller 250ar@vargtrask.se
Sista anmälningdag 30 juni.
 Bekräftelse skickas ut under vecka 27.
kl 11–15 ”Gamla mattraditioner från förr”
 Kom, smaka och prova på att baka din egen mjukkaka, kärna smör mm. Ingen föranmälan krävs.
 Ansvarig: Anna Hansson
- 12 juli, kl 11–15**
 Lär dig att tillverka **”enkla bruksföremål från förr”** med hjälp av naturens egna råvaror.” Prova att göra din egen näverask eller björnmossematta. Ingen föranmälan krävs.
 Ansvarig: Anna Hansson
- 13 juli, kl 11–15 ”Från får till färdig kofta”**
 Prova på att karda, spinna och tova ull.
 Ingen föranmälan krävs.
 Ansvarig: Anna Hansson

Plats: Ekomuseet i Vargträsk

Kostnadsfritt deltagande. Fika och mat finns att köpa.

Välkommen!

VARGTRÄSK

Ekomuseet
Vargträsk

Elver Dahl

En av bygdens söner har producerat en mängd tavlor och tennföremål. Vi har för avsikt att under hembygdsgdagen göra en utställning av några av hans alster. För att kunna visa upp ett så brett utbud som möjligt önskar vi att ni som hemma har någon tavla eller tennföremål, som Elver Dahl har gjort, hör av er till Agneta Höglund, 073-049 59 32, eller Åke Runnman, 070-282 00 02 eller ake@runnman.se. Vi vill då låna dessa föremål under hembygdsgdagen till denna utställning. Hör av er snarast dock senast den 10 juli.

Agneta och Åke

På detta vykort sitter Elver med Jockmokks-Jocke som uppträdde i Örträsk 1971

Fotboll och annat Örträsknytt från 1971

- saxat ur Västerbottens Folkblad och Västerbottens-Kuriren
av Ivar Söderlind

Här följer ett antal klipp ur i första hand Västerbottens Folkblad. Det långa referatet från Hembyggsdagarna i Örträsk är sammanställt från klipp ur både Västerbottens Folkblad och Västerbottens Kuriren. Örträsk SK:s fotbollslag spelade år 1971 i division V, Elitserien södra, och slutade 11:a bland 13 deltagande lag och åkte ur serien. Hemmaarena var Stenvallen uppe efter Vindelvägen, som allmänt ansågs vara i dåligt skick (framgår även i matchnotiser). De bästa Örträskspelarna som fick beröm i matchnotiserna var Ulf Nilsson, Laurentz Torén, Ingemar Gustafsson men framför allt centerhalven Lars Öhrman och målvakten Gunnar Astergren. Den senare blev under 1970-talet ordinarie målvakt i division 2-laget Gimonäs CK i Umeå. Örträsk hade även ett B-lag som deltog i Reservlagsserien sydvästra.

Fotboll Örträsk – Umedalen den 9 maj 1971

Umedalen fick en smakstart i mötet mot Örträsk. Man ledde redan efter sex minuter med 3-0. Bortalaget kunde sedan öka på sin ledning till 5-1 (5-0). I den första halvleken spelade Umedalen helt ut hemmalaget. I matchens andra avdelning tog Umedalaget det betydligt lugnare och Örträsk tilläts sticka upp i en del sporadiska anfall. Bäst i Umedalen var Anders Svensson och Kenneth Andersson, i övrigt jämt. Örträsk hade ingen spelare som höjde sig över mängden. Målgörare för Umedalen: Börje Nordin 2, Ture Folkesson, Kenneth Andersson och ett självmål av Örträsk. För Örträsk gjorde Hans Bertil Karlsson mål på straff.

Saxat ur Västerbottens Folkblad den 11 maj 1971

Fotboll Obbola – Örträsk den 12 maj 1971

Oavgjort 1-1 slutade onsdagskvällens seriemöte mellan Obbola och Örträsk. Men då matchen även gällde DM tvingades man tillgripa förlängning och då drog hemmalaget det längsta strået och vann med 3-1. Någon större match var det nu inte, utan dåligt spel från båda håll och nog måste det till andra takter om inte lagen skall bli inblandade i köstriden. Lars Öhrman var den klart bäste hos gästerna och i hemmalaget var det ingen som höjde sig över den andre. Målen: Obbola: Lars-Göran Högberg, Åke Olofsson, Pelle Sterner 1 var. Örträsk: Dan Höglund.

Saxat ur Västerbottens Folkblad den 13 maj 1971

Fotboll Örträsk-Slipstensjön den 16 maj 1971

Örträsk och Slipstensjön delade broderligt på poängen genom att spela oavgjort 2-2 (2-1) i Örträsk i söndags. Resultatet var helt rättvist men det skulle rätteligen ha stannat vid 1-1. Slipstensjön fick först ett mål godkänt felaktigt, vilket sedan domaren kompenenserade genom att tilldöma Örträsk en helt felaktig straff. Bäst i Örträsk var centerhalven Lasse Öhrman och kedjespelaren Ingemar Gustavsson. Slipstensjön tvingas undvara två A-lagskillar, vilket försvagade laget något. Bra skötte sig nu hela försvaret. Ett plus får också 18-åriga mittfältsspelaren Sam-Olof Sandström, som kan utvecklas till något extra. Målgörare: Örträsk: Hans Karlsson och Ingemar Gustavsson. Slipstensjön: Lars Olsen och Kurt Eklund.

Saxat ur Västerbottens Folkblad den 17 maj 1971

Öreälven som fritidsobjekt - möte i Örträsk den 17 maj

Örträskborna var i måndags samlade till folkskolan i Örträsk för att ta del av utredningen om Öreälven. Det var Lennart Olofsson, Umeå, som delgav den rätt stora menigheten hur man förslagsvis tänkt sig arbeta med Öreälven som fritidsobjekt. Efter det intressanta föredraget följde kafferast och därefter tog frågestunden vid. På estraden fanns också fritidsnämndens representanter från Lycksele, Sven Rosqvist och Sture Johansson. Vad man från Örträskhåll anmärkte på i utredningen var att man mellan Bjurholm och Nordmaling hade fått 11 campingplatser, men ovanför Örträsk där man har fina

möjligheter och särskilt den största forsen i älven, Storforsen söder om Långsele, inte funnit lämpliga campingplatser. Olovsson svarade att man tidigare från skogsvårdshåll planerat dessa platser söder om Bjurholm och därför automatiskt kommit med i utredningen. Röster höjdes där man påpekade att man enligt utredningen måste åka ovanför Örträsk innan man kommer till rent vatten i älven. Och detta är väl något att se fram emot när man planerar fritid för turister. Andra talare pekade också på att Örträsk ligger bra till för Umeåboma vad det gäller turistresor över veckosluten.

Saxat ur Västerbottens Folkblad den 19 maj 1971

Skarda i topp i byatävlingen

Örträskbyarna Skarda och Långsele toppar byatävlingen inom Lycksele kommunblock när det gäller motionerandet i landskampen. För att öka intresset inom de olika platserna inom blocket så har man gjort tävlingar mellan byarna med hänsyn till folkmängden. Örträskbyarna har ju tippats som tätlag i tävlingen och de två mindre byarna har alltså redan i starten tagit ledningen. Efteråt kommer Vänjaurbäck och Bratten samt Vänjaurträsk som också är duktiga på att motionera. En del byar i kommunen har inte skickat in sina kort men de kommer nog den 1 juni då nästa redovisning sker. Resultatet för hela kommunen sammanlagt efter fjorton daga är 4350 poäng.

Byatävlingen:

1) Skarda 800 poäng, 2) Långsele 470 poäng, 3) Vänjaurbäck 217,3 poäng, 4) Bratten 197,3 poäng, 5) Vänjaurträsk 195 poäng, 6) Norrbäck 183 poäng, 7) Tallträsk 181 poäng, 8) Vomsele 180 poäng, 9) V Örträsk 150 poäng, 10) Kattisavan 140 poäng, 11) Hedlunda 134 poäng, 12) ÖraVan 121 poäng, 13) Betsesele 93 poäng, 14) Blåvikssjön 90 poäng, 15) Norrbyberg 81,5 poäng, 16) Örträsk 80,4 poäng, 17) Vägsele 75 poäng, 18) Knaften 57,7 poäng, 19) Falträsk 30 poäng, 20) Umgransele 27,6 poäng, 21) Furuvik 18,9 poäng, 22) Lycksele 13 poäng, 23) Kristineberg 9,3 poäng, 24) Ruskesele 9 poäng.

Saxat ur Västerbottens Folkblad den 21 maj 1971

Fotboll Örträsk-Hörnefors den 23 maj - bottenlir i Örträsk

Fotboll av allra sämsta märke, bjöd matchen mellan Örträsk och Hörnefors på söndagen. Örträsk visade dock upp de bästa kämpatagen och man vann rättvist med 2-0 (2-0). Hörnefors försökte stundtals att hålla bollen inom laget, men detta spolierades helt genom det dåliga underlaget som Örträskskans plan bjöd på. Bäst i Örträsk var målskyttarna Ulf Nilsson och Laurentz Torén. Den förstnämndes mål var en mycket snygg nick som gav resultat. Godkänt i Hörnefors får centerhalven Håkan Forsgren och Pär-Ivan Häggström i kedjan.

Saxat ur Västerbottens Folkblad den 19 maj 1971

Dubbelt Vänjaur i motionsstafett i Örträsk den 24 juli

En annorlunda tävling var anordnad i Örträsk på lördagen i samband med hembygdsdagarna. Den sedvanliga Örträskmarschen hade fått lämna rum för en motionsstafett 5 x 5 km runt Örträsksjön i vilken även ingick prov för motionslandskampen. 20 lag från hela Örträsk kommun och närliggande orter hade kommit till start. De 80 deltagarna åtföljdes av en stor skara publik. Idealtiden som var utsatt till 42 minuter för varje 5 km, hölls inte av många på första sträckan. Göte Nygren och kompani hade nog fått en lätt match att ta hem segern i detta stora startfält. Han brukade hålla på omkring 1 timma och 53 minuter på den 25 km långa banan, men lördagens gångare behövde mycket längre tid. Familjen Vennberg, Torsten, Stig, Staffan och Lars-Erik samt Ann-Sofi, passerade de 25 km först men hamnade ändå på sista plats eftersom de var längst ifrån idealtiden

Resultat:

1) Vänjaurträsk lag 1 3.29.40 (Albert, Eva och Rut Vesterlund, Jan Sölvebrand, Fridolf Nordström). 2) Vänjaurträsk lag 2 3,29,20 (Karin och Ulla Vesterlund, Gustav och Sonja Galin, Sven Jonsson) 3) Örträsk lag 1, (Harry Anderssons lag) 3,29,15. 4) Örträsk Tjuvfiskarförening 3,25,35. 5) Bergströms lag 3,25,35. 6) Örträsk lag 3 Olovsson 3,23,00. 7) Skarda 3,18,00 8) Örträsk lag 4 Lindbergs Åkeri 3,11,20. 9) Västra lag 2 Norells

2,52,15. 10) Västra lag 1 2,49,00. 11) Fårberget 2,47,10. 12) Långsele lag 2 2,45,00. 13) Granträsk 2,42,17. 14) Fredrika 2,40,00. 15) Långsele lag 1 2,28,00. 16) Örträsk lag 5 Astergrens 2,15,15 17) Skurträsk lag Vennbergs 2,09,00.

Saxat ur Västerbottens Folkblad den 26 juli 1971

Rekordpublik på hembygdsgårdarna i Örträsk den 24-25 juli

Har Örträsk hembygdsgårdens förening skrivit kontrakt med vädergudarna? Det kunde man undra när man på söndagsmorgonen vaknade och såg dis och regntunga moln som hängde över trakten. Men innan det var dags för festtågets start från postgården kl 12.15 hade regnet blåst bort och solen kämpat sig fram. Det blev rekordpublik under de två dagarna med totalt nära 4000 personer som sökt sig till Örträsk. På lördagseftermiddagen lockades ett par hundra ut i det vackra vädret för att delta i och titta på motionsstafetten runt Örträsksjön. Senare på kvällen dansade nästan 1000 personer vid Hembygdsgården till toner av Z-brass från Östersund. Vid söndagens festligheter var det cirka 2000 personer vid familjeföreställningen och på söndagskvällen dansade närmare 400 personer gammalt och modernt till Åke Wallentins.

Kyrkan i Örträsk var på söndagen fylld till sista plats när kyrkoherde Selfrid Ershammar predikade och Ingeborg Höglund, Umeå sjöng. Därefter följde det pampiga och välarangerade festtåget, en gammal och kär tradition i Örträsk, genom samhället ned till hembygdsgården. Där gav fru Greta Jonsson - Örträsk egen författarförmåga - en lyrisk hyllning till bygden och läste sedan med träffsäker humor, en strof till varje inslag i festtåget. Blomsterflickor symboliserade det uppväxande släktet och de lokala förmågorna Åsa Andersson, Katarina Andersson, Yvonne Nygren och Jenny Frigren sjöng vackra sommarsånger. I sitt hembygdstal drog kyrkoherde Ershammar ner massor av applåder när han berörde sammanslagningen med Lycksele och önskade att Örträsk som gåva av Lycksele storkommun skulle få bland annat bättre vägar. Därefter delade han ut medborgarboken till åtta Örträskungdomar som blivit myndiga under året. Örträsk hembygdsgårdens förening hade satsat stort på underhållning och Florodins studsmatshow uppskattades hörbarligen av både gammal och ung liksom Jokkmokks-Jocke med sin förmåga att få folk att lyssna. QBA från Örträsk, vid det här laget välkända för många förtjänar en särskild eloge för sin friska sångarglädje. De borde få plats i större sammanhang.

Ett populärt sätt att fördriva hungern på var att sälla sig till den aldrig sinande kön till paltkoket, där man så småningom fick sin lön för mödan. Långa köer var det även vid kaffeborden och försäljningsstånden. Långt innan festen var slut hade olika saker tagit slut, så det var bara för arrangörerna att åka upp till affären och skaffa mer. Kassören Eine Strömgren gick och myste i det ljumma vädret och hade glömt måndagens arbete med att räkna in alla kassor och ordna med bokföringen. När sista dansen spelades klockan 24.00 på söndagskvällen kunde besökarna nöjda dra sig hemåt efter en trevlig helg och arrangörerna dra en lättnadens suck efter ett lyckat arrangemang.

Saxat ur Västerbottens-Kuriren och Västerbottens Folkblad den 26 juli 1971

Rundvik-Örträsk den 4 augusti - Storspel av Gunnar.

Det var Rundvikarnas oförmåga att göra mål i öppna lägen samt ett storspel av Örträsk målvakt Gunnar Astergren som bäddade för ett oavgjort resultat när de bägge lagen möttes. Slutresultatet blev 1-1, efter det att hemmalaget haft hand om det mesta av spelet. Örträsk hade dock en del farliga kontringar som kunnat ge resultat. Bäst i Rundvik var Tommy Lindström och Kjell-Ove Hansson. Klart bäst i Örträsk var redan nämnde målvakten. Bra var också målskytten Ingemar Gustavsson. Rundviks mål gjordes av Erik Eklund.

Saxat ur Västerbottens Folkblad den 5 augusti 1971

Regn och kyla i Örträsk hindrar simprov

Trots den regniga sommaren har ett 90-tal elever i Örträsk, Långsele och Västra Örträsk troget gått till simskolan varje dag. Det dåliga vädret har gjort att vattentemperaturen ibland inte varit mera än 14 grader. Men ungdomarna har glatt hoppat i ändå. Lärare för simskolan har varit Birgitta Jakobson från Ruskträsk och hon har under de allra

kallaste dagarna försökt med gymnastik istället. 17 av eleverna har tagit olika valörer av simborgarmärket. Dessutom har ett större antal elever påbörjat magistermärket. Men på grund av det kalla vattnet har inte lärarna ansett det nödvändigt att fullfölja proven förrän vid ett senare tillfälle.

Saxat ur Västerbottens Folkblad den 18 augusti 1971

Älg tjuvskjuten i Örträsk

En tvåårig älgko fick sätta livet till utanför Örträskbyn Nyliden på söndagen. En jägare var ute och tjuvstartade älgjakten ett par veckor för tidigt och fällde älgkon. Kon sprang ut i Vittanträsket och där fann man djuret i måndags. Köttet var så förstört att det inte var tjänligt till människoföda. Troligen kan man sätta jakten i samband med en Volkswagen som körde omkring sjön och sågs av bärplockare, det verkade som om föraren sökte något. Polisen är tacksam för tips från den som sett något. I sammanhanget kan också nämnas att ett par jaktvårdskretsar och däribland Lycksele - Örträskkretsen har beslutat att utdela 2000 kronor till den som kan lämna sådana upplysningar att tjuvskytten åker fast. Uppgiftslämnaren får vara anonym och kommer inte att offentliggöras.

Saxat ur Västerbottens Folkblad den 17 augusti 1971

Fotboll Örträsk – Obbola den 12 september – uddamålsförlust

Örträsk tappade båda poängen i mötet mot Obbola, 1-2 (1-0) blev slutresultatet. Matchen var dålig men Obbola var det något bättre laget och resultatet får betraktas som rättvist. Bäst i Örträsk var målvakten Gunnar Astergren. I Obbola var målskyttarna Torbjörn Rönnbäck och Lars-Erik Norberg de bästa. Målskytt för Örträsk var Sverker Börjesson.

Saxat ur Västerbottens Folkblad den 14 september 1971

Fotboll Örträsk – Rödå den 26 september – målrikt

Trots att Örträsk gjorde en dålig match hade man i årets sista seriematch inga som helst problem att vinna över Rödå med hela 9-0 (5-0). Örträsk spelade virrigt och man grötade ihop spelet. Att man trots detta vann så stort visar bara på Rödås dåliga styrka. Ingen av Örträsksspelare höjde sig över mängden. Målen gjordes av Kjell-Håkan Hanefjord 4, Sverker Börjesson 3, Ulf Nilsson och Håkan Eleblad.

Saxat ur Västerbottens Folkblad den 28 september 1971

Sluttabell, Div V Elitserien, södra 1971

Spöland	26	16	7	1	69-20	39
Sörmjölle	24	15	4	5	61-32	34
Hörnefors	24	15	3	6	83-31	33
Umedalen	22	13	5	6	59-32	31
Rundvik	24	13	4	7	59-50	30
Sjulsmark	24	9	8	8	44-37	26
Slipstenssjön	24	10	5	9	48-38	25
Röbäck	24	10	3	11	42-59	23
Obbola	24	7	7	10	47-46	21
Sävar	24	7	3	14	34-56	17
Örträsk	24	4	8	12	35-43	16
Tvärålund	24	5	5	14	27-49	15
Rödåbygden	24	0	2	22	12-117	2

(Slutspelad)

Kjell-Åke och Mattias - "Årets Storfiskare i Örträskbygden"

Lördagen den 16 april avgjordes den tredje och sista deltävlingen i "Årets Storfiskare i Örträskbygden". Kjell-Åke Båtsman från Långsele fick nöja sig med en 19:e plats denna dag, men totalvann ändå i tämligen överlägsen stil.

- Det var ju storgäddan i förra tävlingen som avgjorde, men självklart var jag lite orolig i dag, sa Kjell-Åke som fick se Mattias Forsgren från Hedlunda totalvinna ungdomsklassen.

På Örträsksjöns aningen blöta is avgjordes i lördags den tredje och sista deltävlingen i vinterns upplaga av "Årets Storfiskare i Örträskbygden".

Vännäsbon Kent Eriksson drog upp ett helt gäng fiskar totalt vägandes 2254 gram.

- Det var framför allt stora och fina mörtar som jag fick upp, kommenterade Kent som vann denna tävling och därför belönades med 5 000 kronor.

Tvåa här blev Kalle Strömberg från Holmsund och trea K-G Nilsson, Botsmark.

Bästa Dam blev Marianne Svanefjord från Vännäsby som också belade en total fin fjärdeplats denna dag. Bästa Dam totalt över de tre tävlingarna blev Hanna Emilsson, Hörnsjö.

Totalvann gjorde Kjell-Åke Båtsman från Långsele efter att förra helgen ha fått en gädda på drygt fem kilo.

- I dag gick det sämre, men det räckte ju ändå totalt, kommenterade Kjell-Åke som alltså nu kan titulera sig "Årets Storfiskare i Örträskbygden" och också är totalt 10 000 kronor rikare.

I denna den sjätte upplagan av denna trippeltävling vann Mattias Forsgren från Hedlunda utanför Lycksele såväl denna tävling som ungdomsklassen totalt. Lägg till det att Mattias även vann premiären i Vargträsk så har 13-åringen pimplat hem 6.500 kronor i prispengar under dessa tävlingar.

- Det passar bra då jag håller på att spara till en dator, berättade Mattias som fick sju fiskar denna dag.

Hederspriset för "Minsta Fisk" gick till Staffan Wänstedt från Lycksele med en mycket liten rackare som bara vägde 1 gram.

Staffan blev också totaltvåa och Nicklas Bergsten från Överboda trea i trippelpimplanet som alltså nu avgjordes för sjätte vintern på raken.

Jag tycker att vi utvecklar arrangemanget för varje vinter och vi har inga andra funderingar än att fortsätta på den vägen, sa Rolf Wahlberg, ordförande i Örträsk Fiskevårdsområde och även med i tävlingsledningen för "Årets Storfiskare i Örträskbygden".

Segrare är vi allihopa! Efter finalen av "Årets Storfiskare i Örträskbygden" hittade vi, från vänster, pristagare i Kjell-Åke Båtsman som totalvann, Staffan Wänstedt för att han blev totaltvåa och fick hederspriset för "Minsta Fisk" i finalen, Kent Eriksson som vann vuxenklassen i finalen, Marianne Svanefjord blev "Bästa Dam" och Mattias Forsgren som vann såväl denna tävling som ungdomsklassen totalt.

Örträsktrollen finns!

Av

Rebecka Lejonbalk

Sedan flera år tillbaka har jag bott i byn Örträsk och trivs väldigt bra här. För några år sedan, en sommarkväll, satt jag på verandan och funderade över livets gåtor. Någon lösning på gåtorna kom jag aldrig på men teorier har man ju alltid. Nå, som jag satt där dök det upp en liten, liten gubbe. Ja han var så liten att jag knappt trodde mina ögon. Kanske var han en halv meter hög och nästan lika bred. Håret stod rakt upp och ögonen var stora och klara. Näsan var kanske den man först tittade på, en stor böjd sak som räckte långt ner över munnen. En generös mun med bara några få tänder kvar. Jag stirrade på honom och såg de underliga kläder han bar. De gick i grönt alla hans kläder, även skorna. Hängslen bar upp byxorna så bra att midjan låg under armarna.

-Vem är du? frågade jag förundrad.

Han såg sig omkring med förvånade ögon sen tittade han lömskt på mig.

-Ssser du mig?

-Så klart jag gör, du står ju här framför mig ju, svarade jag lite överlägset kanske.

-Men, men det är ju alldeles fel ju, skrek han och stampade med sina gröna skor i marken. Du ska inte se mig, det är bara jag som ser dig,

-Ja men hör nu här, jag ser dig lika mycket som du ser mig. Det är väl inget att bli arg för heller, tyckte jag.

-Joo, för tänk att det är det va, ni människor får inte se oss, har farfar sagt. Nu såg han trumpen ut.

-Jaha ja, har farfar sagt det. Ja då måste det ju vara sant, retades jag.

-Mm, för det har han, så du ser inte mig, fattar du?

-Javisst, sa jag, jag ser ingenting, jag ser inte en liten gubbe som står och tjuvar och lipar åt mig, näe då, absolut ingenting.

-Bra, då så, muttrade han och gick in i mitt hus.

-Nej hallå där, vart ska du ta vägen, ropade jag efter honom.

-Vem menar du, svarade han inifrån min toalett. Det finns ingen här mer än du och dina hundar. Jag reste på mig och gick in i hallen. Vid toadörren stannade jag och stirrade på den lille gubben som nu förnöjt satt på toastolen och använde den till det som den ska användas till.

-Hör du du, röt jag, vem har lovat dig gå in i mitt hus och använda min toa?

-Vem pratar du med, flinade han, du ser mig ju inte sa du nyss.

-Näe men jag känner lukten av dig nu, fräste jag

-Ha, kan du gärna ha för att du ljuger för mig. Han plirade med ögonen lite snett på mig. Så var han tydligen klar och smet förbi mig och upp för trapporna till våningen överst i huset. Jag böjde mig fram och spolade sen gick jag efter honom upp.

-Nu ska du din lille rackare, lyssna väldigt noga på mig, sa jag medan jag gick upp. Så

här får man inte göra. Man kan inte bara gå in i ett hus och bete sig som om man bodde där, hör du vad jag säger?

-Va du skriker mycket, sa en röst under köksbordet. Du skulle kunna va mistlur eller brandlarm så slipper de tuta varje måndag i byn, kunde du skrika istället, de har du ju röst till.

Jag lyfte på duken och kikade ner. Döm om min förvåning, när jag upptäckte en sån liten gubbe till, plus den grönklädde.

-Det är farfar, förstår jag, sa jag.

-Det stämmer, svarade han. Ni ska inte kunna se oss, varför gör du det?

-Jaa, det vet jag inte, kanske för att ni visar er för mig, menade jag.

-Näe du, den gubben går inte. Vi är Örträsk troll och det är vi som styr här i byn. Vi som bestämmer, så att säga. Aldrig har någon i byn sett oss förut, ingen faktiskt och så kommer du och ser både mig och Gaparn, hur kommer det sig, det undrar jag.

-Gaparn, heter han så ,den där i grönt?

-Ja, har glömmet stänga munnen ibland, så då kallar vi honom för det. Själv heter jag Bartelomeus Adrian Filippus Ariante.

-Oj, utropade jag förvånad, det var sannerligen vackra och tjusiga namn.

-Jaa, sa han lite stolt, man har ju anor i Europa. Till exempel har vi en kusin i Franska hovet, hon bor ståndsmässigt hon, inte som vi som måste bo så här.

-Va då så här, duger inte mitt hus kanske, då kan ni ge er iväg meddetsamma du. Nu blev jag lite stött måste jag säga, jag hade ju ändå inte bett dem komma hit.

-Nej jag menar inte här utan *här*, Örträsk.

-Vad är det för fel på denna by då?

-Inget, bara det att, det snöa ju jämt, sa Bartelomeus Adrian Filippus Ariante .

-Men nu är det ju sommar ju. Inte en snöflinga så långt ögat ser. Förresten vad ska jag kalla dig, jag kan ju inte säga alla de där , hm..fina namnen hela tiden.

-Säg Knut du, sa han och log. Men nu är ju knotten och myggen här, klagade han.

-Det får man ta vet du, sa jag lite överlägset, om man nu valt att bo här.

-Jaja... Hör du Gaparn, vi får väl flytta in hos någon annan nu, här kan vi ju inte bo nu när hon ser oss.

-Ja farfar, vi kan väl flytta in på affären, de har så många gotter där, snälla farfar!

-Näe, deras katt har fått syn på oss och nästan alla har hund eller katt numer så det kan bli svårt hitta en plats. Kanske Dalgården...

-Ja men jag har ju två hundar och ändå tycks ni ha bott här utan att jag visste det, menade jag.

-Förvisso, sa Knut och såg viktig ut, men ser du, dina hundar är för lata för att bry sig om oss.

-Nä hör nu här han-med-fina-anor-i-Frankrike-och-tjusiga-namn. Det är inget fel på mina hundar och passa dig du så jag inte ringer Gunnar och ber honom komma med spolbilen och spola bort er till Häcklefjäll. Nu vart jag riktigt sur.

-Där har vi redan varit, svarade Gaparn, där var det så tråkigt för där hände aldrig nåt, och där fanns ingen att nypa i baken!

-Vaa, är det du som ger mig tjuvnyp ibland, din rackarns unge! Han gömde sig bakom farfar Knut och stod där och flinade.

-Strunt samma, morrade jag, nu får ni ge er iväg, jag vill inte ha er här mer.

-Jaha, typiskt en smålänning eller hur farfar, sa den lille gröne "apekatten".

-Exakt Gaparn, jag har ju varnat dig för smålänningar och skåningar, de är ett drygt folk och snåla på smulor och gotter. Dessutom ljuger de och skrävlar så deras näsa nästan blir längre än vår.

-Far ner i sjön med er, där kan ni ju nypa odjuret i baken, får ni se hur han reagerar, röt jag

-Du menar Vendor, det är vår kusin, flinade Gaparn, varför skulle vi nypa honom?.

Nu tog jag en kvast som stod där i köket och jag schasade ut dem och ner för trappan och ut genom ytterdörren. Där skrek jag åt dem att försvinna och aldrig komma tillbaka, usla förbaskade troll som ljuger lika snabbt som knotten biter. De stod vid min infart och stirrade på mig. Båda såg förvånade ut, de trodde väl inte jag hade humör så klart. Plötsligt försvann de i tomma intet, bara så där. Skönt bli av med dem, tänkte jag och så härmade jag farfar Knut..*snåla smålänningar och dryga skåningar..!*

-Rasister, skrek jag så högt jag kunde. Gå och terra någon annan!! Jag lugnade mig snart och det var nog tack vare kaffet jag lagade till. Ute på min veranda satte jag mig igen och funderade. Hade jag drömt? Eller var det verkligen det som skett. Egentligen var de rätt söta de där små, som sagotroll. Något egentligt ont hade de ju inte gjort, ja utom att tala illa om södra Sverige då och ett och annat nyp i baken. Ju mer jag tänkte på dem, ju mer full i skratt blev jag. Så slumrade jag nog till en stund och vaknade av röster.

-Då klubbar vi förslag nummer tre, vi flyttar alla ner till Dalgården och förbereder midsommardansen som vanligt och Gaparn har lovat att inte visa sig för människorna igen samt att inte tjuvkika in i fönstren hos folk. Sen passar Svansvift så att ingen går in utan att betala och skulle någon ta sig in sjövägen, tar Vendor hand om dem. Bruno får plocka skräp och flaskor sen när festerna är över. Dem pantar vi en natt på affären och Lisen får leta pengar som de fulla har tappat, precis som vanligt alltså. Är alla för detta förslag?

-Nej, ropade jag, jag tycker att vi bordlägger frågan till nästa möte och om det då skulle visa sig vara nödvändigt ta upp frågan igen, kan beslut säkert tas då. Inför mina ögon, dök sju stycken troll fram, alla såg nästan likadana ut och alla såg förvånade på mig.

-Tut i rutan, skrattade jag, det trodde ni inte va? Jag har funderat, sa jag högtidligt. Om ni nu skulle, eventuellt kanske, få bo här ändå, utan att göra rackarns för mig, skulle ni då kunna lova att ni inte stör mig så mycket? Va? De stirrade på mig som om jag vore ifrån Lycksele.

-Här, sa en av dem vilken jag förmodar var ett kvinnligt troll. Skulle vi flytta in här

igen?

-Jaa, kanske, sa jag lite vagt. Då tittade de på varandra och sen nickade farfar Knut.

-Lovar du att inte berätta om oss då? Undrade han.

-Lovar ni att inte glömma att spola på toa och sluta nypas, undrade jag.

Ett enhälligt beslut togs. Det bekräftades via en allmän nick från dem alla sju.

-Jag vill ha det skriftligt och med allas underskrift på, sa jag. Farfar Knut kom fram till mig och såg lite undrande ut.

-Det tog visst det där med smålänning och skåning, sa han, men vi glömmet det nu och rasist vet jag inte vad det betyder men om det går att äta, så är vi öppna för att testa den maträtten, vi testade taccos hos Ann-Gerd och det var gott, sa han och såg finurlig ut. Testade, tänkte jag, de stal väl om natten förstås.

-Hm, nog kan jag fixa till något gott medan ni skriver handlingen och stava nu rätt, för det ska in i protokollet serru, sa jag.

-Vilket protokoll? Ska här föras protokoll?

-Japp det ska det och sysslorna ska delas på. Var och en får en uppgift att sköta och trollmor kan göra sagogröt. Farfar kan gå ut med hundarna, Gaparn kan bära ut so-porna och Hillandillan kan tvätta och ni andra kan vi säkert hitta någon syssla till, sa jag.

-Vad ska du göra då? Frågade trollmor.

-Jag ska vara mistlur, sa jag och såg allvarligt på dem. För det har jag röst till, det har farfar Knut sagt själv!

Förvånade såg de på farfar som något generad nickade jakande.

-Så bra, då är vi överens, då kan ni flytta in på övervåningen igen. De flyttade in och numer ser jag dem ofta, i alla fall när vi har våra möten. Det ska bli dans på lördag och Svansvift samt Hillandillan, hans fru då, ska underhålla med munspel och sång. De har bett mig göra en affisch så att Vargträsktroll, Skardatroll, ja alla trollen som finns i byarna ska komma. Jag själv tänker bidra med min skrikiga höga röst i bakgrunden som komp, "Bomp bompide bomp", kanske jag skulle kunna ge mig på att rappa lite, vi får se.

Numer spolar de på toa men det händer då och då att jag anar deras osynliga närvaro, i alla fall Gaparn för han har en alldeles speciell lukt.

Farfar fick besök en höst av det franska hovet, det vill säga Mme Monafine som för istället för grönt bar en röd dräkt a la Bon Jean II, minsann vilken haute couture ! I byn anar de inget och det kanske är lika bra, för vem skulle tro på mig om jag ens nämnde det finns troll i byn. Men nog finns de eller..?

Västerbottens Grand Prix

Malin Skoog, IFK Umeå ett välkommet tillskott i västerbottnisk långlöpning. Här i GP-loppet Örträksjön Runt 2010 där hon slutade tvåa på kvartsmarathon. Foto:Sofia Börjesson.

34:e upplagan av Västerbottens långlöpningsserie för både motionärer och elit. Tävlingsklasser för män och kvinnor, GP-medalj och utlottning av fina priser. För tävlingsregler se vidare i VFIF:s tävlingskalender.

Våromgången

- GP1 L** 7 maj **Vännäs halvmarathon med ICA Rundan**, Vännäs SK/Vännäs
- GP2 L** 14 maj **Stensele Runt**, Stensele SK/Stensele
- GP3 T** 24 maj **Gamliaterrängen, SDM-VDM 8 km terräng**, Jalles TC/Umeå
- GP4 A** 7 juni **PRK 1, 3000m**, Skellefteå AIK/Skellefteå
- GP5 A** 12 juni **Öppna SDM 5000m**, Umeåklubbarna/Umeå
- GP6 A** 28 juni **PRK 3, 10000m**, Skellefteå AIK/Skellefteå
- GP7 L** 2 juli **Marknadsmilen**, Storuman RC/Storuman
- GP8 T** 9 juli **Viskaterrängen**, Fredrika IK/Fredrika

Västerbottens Friidrottsförbund

Höstomgången

- GP9 L** 16 juli **Örträksjön Runt**, Örträsk SK/Örträsk
- GP10 L** 23 juli **Orrböle Runt**, Nyåkers IK/Nyåker
- GP11 T** 27 aug **Röbäckskneget**, Röbäcks SK/Röbäck
- GP12 A** 1 sep **Öppna SDM-VDM 10000m**, Skellefteå AIK/Skellefteå
- GP13 L** 11 sep **Umemilen**, IFK Umeå/Umeå
- GP14 A** 17 sep **Umeå Öppna Kommunmästerskap, 5000m**, IFK Umeå/Umeå
- GP15 T** 20 sep **Vännästerrängen, SDM-VDM-UDM kort terräng**, Vännäs SK/Vännäs
- GP16 L** 8 okt **Umemaran, (Veteran-SM marathon)**, Jalles TC/Umeå

MIDSOMMARDAGEN I ÖRTRÄSK

★
Fjolårets succé slog publikrekord.
I år blir det ännu bättre!

★ ★

★ **25/6**

18.00-02.00

Åldersgräns 18 år

Entré 200 kr

Förköp 170 kr

Betala till BG 5374 - 3753 senast 20 juni

Hansens Grill & Catering

Grillbuffé 18.00–20.30

Matservering hela kvällen

Fullständiga rättigheter

**Örträsk
alldeles egna
trubadur**

FÖRKÖP: GRILLBUFFÉ & INTRÄDE TILL OMRÅDET 300 KR

ANMÄLAN VIA MAIL TILL MIDSOMMARDAGEN@ORTRASK.SE

BETALA TILL BG 5374 - 3753 SENAST DEN 20 JUNI.

Årsmöte i Örträskbygdens Intresse- och Hembygdsförening

Den 20 mars hölls årsmöte för Örträskbygdens Intresse- och Hembygdsförening på restaurang Pärlan i Örträsk. Ett drygt tjugotal bybor hade samlats och mötet leddes av föreningens ordförande Anna Börjesson.

Mötet bestod egentligen av två eftersom det krävdes ett extra årsmöte för att avsluta Örträsk Intresseförenings åtaganden på Västra Örträsk och i Vargträsk.

Därefter tog de sedvanliga årsmötesförhandlingarna vid utan att några stora omvälvningar skedde. Medlemsavgiften skulle vara oförändrad, 150:-. En början på renovering av hembygdsområdet har gjorts med genomgång av vilka saker som måste åtgärdas och Reidar Lindberg påpekade att det skulle komma att krävas hjälpinsatser av stora mått för att kunna genomföra det planerade.

Verksamhetsplan 2011

Verksamhetsperiod 16 april - 1 oktober

Hamburgerförsäljning i samband med Örträskdraget den 2 april i samarbete med "Dra mig baklänges".

Föreläsning för allmänheten av Gudrun Nystedt om Lapps kattelanden på restaurang Pärlan den 11 april klockan 19.00.

Fikaförsäljning i samband med pimpeltävlingen den 16 april i samarbete med fiskevårdsföreningen.

Traditionellt **valborgsmässofirande** på hembygdsområdet planeras till 30 april om förhållandena tillåter.

Nationaldagen hålls öppet med servering mellan klockan 12.00 - 15.00.

Midssommarafton hålls öppet med servering mellan klockan 12.00 - 15.00. Lekar och dans för barnen kommer att anordnas i samarbete med lokala spelmän.

Midssommardagen anordnas dans för gammal som ung i logen mellan klockan 21.00 - 02.00. Trubaduren David Henriksson spelar under grillbuffén ca 18.00-20.30, dansbandet Svänzons ca 21.30-02.00 och coverbandet Riff Raff Ruff spelar ca 23.00.

Under juli månad hålls **öppet dagtid med servering** mellan klockan 12.00 - 15.00 på tisdagar och onsdagar. När Dalgården är uthyrd inställs öppethållandet och detta meddelas på anslagstavlan vid vägen.

Loppmarknad anordnas lördagen den 16 juli i samband med Örträsksjön Runt.

Hembyggsdagen firar vi den 17 juli med underhållning och aktiviteter.

Surströmmingsfest kommer att anordnas i augusti.

En **trivselkväll** i början av augusti med levande musik och picknick-korg ute i det fria. Ytterligare kurser och föreläsningar kan komma att planeras under året.

Reparationer som planeras på hembygdsområdet

- Slutförande av fönsterreparation på bagarstugan samt utvändigt målning
- Bagarstugans grundstenar i ena hörnet måste läggas på plats och återställa golvsåsen i rätt läge
- Åtgärder för att öka tillgängligheten genom om- och tillbyggnad av räcken
- Reparation av balkongen på kortsidan av Dalgården
- Ombyggnad av köksdelen i Dalgården
- Färdigställa scenen med ett innertak och ändra takrännorna
- Ta fram en upprustningsplan för flottarkojorna

Örträsk 2011-03-25

Styrelsen för Örträskbygdens Intresse- och Hembygdsförening
Anna Börjesson, ordförande

AKTIVITETER 2011

JUNI

5 juni

Motionsdans—Serenad spelar

6 juni

Nationaldagen firas på Dalgården med servering mellan kl 12.00—15.00

24 juni

Midsommarfirande på hembygdsområdet mellan kl 12.00—15.00

25 juni

Midsommardagsdans med restaurangtält. Trubaduren David Henriksson spelar under grillbuffén ca 18.00—20.30, dansbandet Swänzons ca 21.30—02.00 och coverbandet RiffRaffRuff spelar ca 23.00. Förköp se www.ortrask.se.

26 juni

Motionsdans—Ola&Jag spelar

JULI

16 juli

Örträksjön Runt—Loppis—Grillfest

17 juli

Hembyggsdag mellan kl 11.00-15.00

17 juli

Motionsdans—Nya Norrländers spelar

AUGUSTI

7 augusti

Motionsdans—Partaj spelar

28 augusti

Motionsdans—BaraBazz spelar

**Ytterligare aktiviteter finns att läsa om på
www.ortrask.se/aktiviteter**

Medlemsavgift:

Fullt betalande medlem: 150 kr/år

Plusgiro: 73 32 94 - 3

Bankgiro: 5374 - 3753

GLÖM INTE att skriva ditt namn och adress på inbetalningen!

Manusstopp

Redaktionellt material är alltid välkommet. Maila gärna ditt bidrag som en word-fil till våra kontaktpersoner. Det går också bra att lämna in handskrivna bidrag.

Manusstopp är **15 maj** för sommarnumren och **15 november** för vinternumren. För stavfel och andra misstag ansvarar Tryckfels-Nisse.

Redaktionens kontaktpersoner:

Cia Landström, 0932-303 14

clandstrm@gmail.com

Åke Runnman, 0932-300 02

ake@runnman.se

Linda Öhrman, 0932-301 14

lindelin@passagen.se

